

In groep 5 van de basisschool heeft ongeveer één op de vijf kinderen al een eigen mobiele telefoon. In groep acht gaat het zelfs om 86 procent. Ouders weten allang niet meer wat hun kinderen online uitspoken. Geheime accounts en codewoorden om te waarschuwen als een ouder meekijkt, worden snel gemeengoed. Kwaadwillenden hebben daarom vrij spel.

Teks: Ton de Lange Foto's: ANP en PR

'Databaas' op de basisschool

Nu sociale media zoals Facebook en Twitter volledig zijn omarmd door ouders en andere volwassenen, roert de jeugd zich steeds meer op de nieuwere vormen die volledig met beeld werken. Intussen groeit het privacydilemma. Reden voor de Nationale Academie voor Media en Maatschappij om kinderen zelf weerbaar te maken. Sinds kort gaan medewerkers gewapend met smartphone en powerpointpresentatie basisscholen langs om hen te wapenen tegen de bedreigingen in de wijde virtuele wereld. Baas worden over data.

'Iemand ging opeens allemaal chats aan me sturen en ik kende diegene helemaal niet. Dat ging via Facebook Messenger. Die berichten waren gewoon eng; van een man die wilde weten of ik al seks had. Ik heb het aan mijn vader verteld en toen hebben we die man geblokt' (Melissa, 11 jaar)

De statige 105 jaar oude Annie M.G. Schmidt-basisschool in volksbuurt Oud-West kreeg in 1992 de huidige naam, de gelauwerde kinderboekenschrijfster kwam daarvoor persoonlijk langs. "Doe nooit wat je moeder zegt, dan komt het allemaal terecht", schreef ze ooit. Maar in de wereld van sociale media gaat de vernieuwing zo snel, dat veel ouders niet eens meer zicht hebben op het online leven van hun kinderen. Laat staan dat ze adviezen geven of strepen trekken. Het kind staat er alleen voor. Alkmaarder Bamber Delver van de

Nationale Academie voor Media en Maatschappij: „Ze moeten zelf bedenken of hun wachtwoord wel veilig en geheim genoeg is. Wie gebruikt eigenlijk je online gegevens? Wie zijn je online vrienden? Hoe maak je je smartphone inbraakvrij?”

Het komt allemaal aan bod in het nieuwe lesprogramma Databaas.

'Bij games moet je echt heel erg uitkijken. Als het spannend wordt moet je betalen. Dat had ik bij World of Warcraft. Gelukkig waren mijn ouders niet boos' (Ivar, 10 jaar)

Ook op de Annie M.G. Schmidt-basisschool in Amsterdam zijn er al leerlingen die de nieuwste iPhone hebben. Deze is dankzij Touch ID eenvoudiger én veiliger te ontgrendelen, weet een 11-jarige eigenaar in groep 7. „Want mijn vingerafdruk is uniek.”

De 27 leerlingen van juf Rafaela Coster kregen kortgeleden als eersten 'Databaas' voorgeschoteld. Delver: „Ouders moeten beseffen dat kinderen ware wereldburgers zijn die elke dag via hun smartphones keuzes moeten maken en zo te maken krijgen met privacydilemma's. In de meest recente rapportage van Meldknoop.nl, uit 2014, geeft de jeugd van 12-16 jaar aan dat het benaderd worden door onbekenden voor hen een probleem vormt. Hacking, virtuele diefstal en foto- en videomisbruik zijn de grootste online problemen. Kinderen zijn enorm handig met hun smartphones en computers, maar het is de vraag of ze de eventuele problemen aankunnen.” Voordat Delver aan zijn les begint, wil hij weten wat voor vlees hij in

de kuip heeft. Zo vraagt hij wie over een eigen smartphone beschikt. Dat zijn er maar liefst veertien. Weinig kinderen gebruiken Twitter en Facebook, dat is 'meer iets voor m'n moeder'.

Twinq

Het strookt met de jongste gegevens van softwarespecialist Twinq. Facebook is weliswaar nog populair (27,9%), maar WhatsApp (22,3%), Skype (13,1%) en Instagram (6,6%) zijn groeiende. Snapchat is ook in opmars, zelfs vanaf groep 6. Favorieten bij de grote meerder-

heid van de klas zijn YouTube (filmpjes) en Whatsapp (berichten en groepsgeprekken). Bamber Delver krijgt bijval wanneer hij vertelt over zijn eigen ervaringen met het laatste.

„Zit je in een Whatsapp-groep, je wilt er na een tijdje uit, maar de groepsbeheerder laat je er niet uitvinden jullie dat ook zo vervelend? Dat is net zoiets als op een feestje zijn waar je geen zin meer in hebt, maar dat je niet weg mag.' Of neem de stress van Whatsappen. „Word je 's ochtends wakker en zie je dat je 3000 berichten achter bent!”

'Ik heb een tijdje verkering gehad via internet. Ik dacht dat het een leuke jongen was maar het bleek een oude man. Die foto was van iemands account gejat' (Kim, 12 jaar)

Een van de tips voor de kinderen is 'eerst denken en dan doen'. Aan Ian (11) de vraag wanneer hij privégegevens achterlaat op internet. „Dat ligt eraan wat je moet invullen.” Helemaal goed, complimenteert Delver. „Prijsvragen is zo'n voorbeeld. Die krijg je dan zomaar en ...” „Dan staat er dat je een prijs

hebt gewonnen en dat het géén grap is”, vult een leerling aan. „Precies! Maar hoe weet je dan dat het nep is? Kijk sowieso naar het e-mailadres. Als het heel raar is – iets uit een ver land of zo – dan is dat een 'nep-indicatie'. Bovendien, vul niet zomaar in wat je op internet wordt gevraagd, zoals je huisadres.” Ook al zijn ze pas rond elf jaar, sommigen zijn 'al heel ver' in het internetgebruik, concludeert Delver. Toch is het goed om zijn tips over online privacy ter harte te nemen.

„Verzin een ingewikkeld wachtwoord, en test dit op de 'password-meter'. Ontdek wie je echte vrienden zijn.” Waarover Ian wel wat wil zeggen. „Ik zou alleen iemand uitnodigen die ik echt goed ken. Iemand van school of zo, maar dus niet van internet.” Prima, zegt Delver. „En heb je op vakantie ergens wat opgezocht – op een computer in een hotel of café bijvoorbeeld – log dan altijd goed uit. Voor je het weet, heeft iemand je gegevens te pakken, en je foto's en je contacten.” Gedachteloos kind zijn, is verleden tijd. ■

Lespakket

De Nationale Academie voor Media en Maatschappij ontwikkelde het lespakket 'Databaas', over online privacy van tieners. Voor meer informatie: mediaenmaatschappij.nl